

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työllänsien 28. nenkannattaja ilmestyy Astoriassa, Ore. joka tiistai The Western Workmen's Publ. Society'n kustantamana.

Tilauhinnot Yhdysvaltoihin
1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
Canadaan ja Suomeen
1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.05

TOVERITAR

Box 99 Astoria, Ore.
Entered as second-class matter July 18th 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)

SUBSCRIPTION RATES

IN THE UNITED STATES:

One year \$1.50 — 6 months 90c

IN CANADA:

One year \$1.75 — 6 months \$1.05

Toimitus:

HELMI MATTSON

Box 99, Astoria, Ore.

TOVERITTAREN TILAAJAMÄÄRÄ OSOTTA:

UUSIA	223
UUDISTETTUJA	69
KATKENNEITA	—

KIRJEENVAIHTAJAT!

Kirjoitassanne lehteen muistakaa lähettää täydellinen nimenne ja osotteenne toimitukseen, muuten niitä ei julasta. Nimimerkki L. M., Duluth, Minn. Ottakaa tämä selkka huomioon. — Toverittaren toimitus.

NAISET KAIKKIALLA YMPÄRI LAAJAN AMERIKAN JA CANADAN

OTTAKAA HUOMIOON TÄMÄ:
Kiirehtikää ottamaan TOVERITTAREN tilauksia, jos haluatte saada kirjan ERÄMAASSA JA MAILMALA, sillä painosta on jällellä vain rajotettu määrä. Näyttää siltä, että uutta painosta ei voida ottaa, meäkki ei ole niin suuri. Siis ne naiset, jotka ovat ajatelleet hankkia tämän lahjaromaanin itselleen, mutta eivät vielä ole sitä tehneet, lähettäköt tilauksensa Toverittaren konttoriin heti onsi tilassa.

NAISET KUNNOSTAUTUVAT.

Köpenhaminan Social-Demokraten kertoo, että virallisten tietojen mukaan on maailmassa nykyään 240 naista rauhantomareina. Siinä luettelossa mainitaan lordien, prinssien ja ministerien vaimoja. Rauhantomareina toimivat m. m. Nais-työläisten kansallisliton sihteeri Mary MacArthur, sekä rouva Bramwell Booth.

"Istestija" kertoo uutisen, että Neuvostohallituksen edustajaksi kaukaisen Idän Tasavaltaan on määrätty Sofia Gontsharskaja. Uutisessa huomautetaan, että hän on mallman ensimmäinen diplomaatti.

Sveitsissä vastustetaan naisten äänioikeutta.

Baselin ja Zyrichin kantoneissa on hylätty kansanäänestyksellä naisten äänioikeutta koskeva lakiesitys. Englannissa on naisten äänioikeusraja päätetty alentaa 21 ikävuoteen. Alahuone on toisessa käsittelyssä hyväksynyt yksimielisesti työväenpuolueen taholta jätetyn lakiehdotuksen naisten äänioikeuden laajentamisesta niin, että miehin ja naisiin nähden on vallalla samat periaatteet. Tähän asti äänioikeusrajana on ollut 30 vuotta. Tämän uudistuksen voimaan tultua lisääntyä äänestäjien luku viidellä miljoonalla.

SANNA KANNASTON OIKEUSJUTTU.

Karkoitussääräys on nyt peruutettu. Vapaus kertoo, että toveritar Kannasto sähköttämällä tiedottaa seuraavaa:
"Toveritar Sanna Kannasto, joka il-

miantojen perusteella määrättiin karkotettavaksi luontofensa johdosta, joita hän piti ollessaan Suomalaisen sosialistijärjestön organisoerajana, ilmottaa meille sähkösanomalla, että hänen karkotussääräyksensä on nyt peruutettu. Sähkösanomasta puuttuu yksityiskohtia, mutta nähtävästi karkotussääräyksen on peruuttanut oikeusministeri."

Olisi se ollutkin kovin ikävää, jos olisivat Sannan sinne Härmään lähettäneet. Ilottaamme nyt kun asia on onnellisesti päättynyt. Kyllä me Sannan tarvitsemme vielä täällä. Eipä meillä olekaan niin utterlia valistustyön tekijöitä naisten joukossa monta. Hänet tunnemme kaikkialla ympäri mantereen, joka pienimmäksikin sopukassa hän on kulkenut tekemässä vallastustyötä ja pitämässä opettavaisia puheita.
Toivokaamme hänelle terveyttä ja toimintatarmaa edelleenkin.

Tilaa Toveritar!

TOVERITTAREN LEVITYS

Tämän viikon ajalla antoi yllätyksen toveritar Hilda Niemi, Maynard, Mass., lähettäen 38 Toverittaren tilausta yhdellä kertaa. Samalla kun tunnustamme tämän toverittaren täyttäneen velvollisuutensa omaa lehteään kohtaan, ilmoitamme että hänelle kuuluu \$5.00 kirjallisuuspalkinto, jonka hän saa valita mielensä mukaan kirjakaupastamme.
Mikä on seuraavan yllättäjän nimi?

Toverittaren levitysosasto.

Kirjallisuudesta

Kauan on ollut romaankirjallisuudessaamme puute teoksista, joissa tuuden mukaisesti kuvataan elämää. On ollut tapana esittää kuvauksia elämän päivänpuolesta, juhlatilaisuuksista ja sunnuntapäivistä. Elämän jokapäiväisiä murhenäytelmiä on pidetty tahallisesti peitossa ja verhojen takana. Mutta nyt jo, kiitos kehityksen, on ilmestynyt joukko kirjailijoita, jotka uskaltavat katsoa päin totuutta ja sanoa sanottavansa arkailematta. Yhteiskuntaamme pahimmin painostavasta painajaisesta, kapitalismin julkeimmasta kukkasesta, valkoisesta orjakaupasta on vasta viimeaikoina kaunokirjallisuudessa avoimellempain puhuttu. Tunnettu amerikkalainen kirjailija Reginald Wright Kauffman on tästä kysymyksestä kirjoittanut useampia teoksia. M. m. teos Orjalassa, on hänen tuotteitaan. Nyt ei ole tarkoitukseni kiinnittää Toverittaren lukijain huomiota erikoisemmin siihen teokseen, vaan eräaseen toiseen saman kirjailijan suurta mieltymystä herättäneeseen kirjaan, nimeltä Harhapoluilla. Romaani kirjallisuutta harrastavat henkilöt eivät löydä totuudenmukaisempaa kertomussarjaa kuin on Harhapoluilla. Kirjan johdannossa sanoo itse tekijä seuraavaa:
"Niissä ei ole mielikuvituksen tuotetta ollenkaan. Toivoisin, että nämä tapaukset, jotka olen nähnyt ja nämä synkät elämäkerrat, olisivat vain valituskaihoisen yön unelmia, jonka jälkeen "Ilo on huomeneltain". Mutta maailma — se on, te ja minä on toisin päättänyt. Se minäkö todistajana tässä esinnyin, ei ole "koko totuus", syystä, että me emme ole päässeet vielä niin pitkälle, että kesäisimme kuulla alastonta totuutta julkisuutena; pahin on vieläkin jätettävä teidän mielikuvituksenne varaan. Ja kuitenkin on todistukseni, sen vakuutan "totuus, eikä muuta kuin totuus".
Mutta jos se on niin pelottava, niin miksi pyydän teidän sitä lukemaan? Koitan saada sen muutamain sanoin selväksi.

New Yorkin kaupungissa yksin, viimeisten numeroiden mukaan niitä, jotka olen käsin saanut, ja lukematta mukaan niitä, jotka "ikkovat sovinnasta siveyslakia salaa, 20,000 prostitueerattua. Ja tässä ammatissa olevain elinaika on — laskelmana niin varma kuin henkivakuutusyhtiöt — keskimäärin viisi vuotta. Se merkitsee sitä, että New Yorkissa on hankittava 6,000 naista vuosittain — ja sen voim vakuuttaa — joka vuosi tuo määrä hankitaan. Mitä varovaisemman laskuperustuksen mukaa voi varmasti sanoa, että kaikissa Amerikan suurissa kaupungeissa ja useimmissa pienissä on yksi prostitueerattu jokaista sataa ja kuuttokymmentä asukasta, miestä, naista ja lasta kohti. Noin puolet noista prostitueeratuista tulee maalta ja enemmistö on maassa syntyneitä. Ymmärrätkö nyt, miksi pyydän teidän tätä kysymystä harkitsemaan? Voitte uskoa prostitutsioonin poisamiseen tai sen valvontaan valtion puolelta. Voitte uskoa yhä saarnattuun sukupuolisiveyden mittakaavaan tai siihen, mitä julkisesti tuomitaan puheissa ja yleensä teoissa noudatetaan. Mitä tahansa ajattelevatkaan näistä kysymyksistä, kahta mieltä ei voi olla rehellisten ihmisten kesken tyttöjen prostitutsioonin pakottamisesta. Eikä asiaan vaikuta, esiintyykö pakko taloudellisen ympäristön, raa'an väkivallan vaikeuuden muodossa: se että pakkoa voidaan käyttää, on hirvittävä asia. Ajatteletteko, että teillä ei ole mitään vastuunalaisuutta siihen nähden, mitä yhtämittaa tapahtuu työttöille jossain kaukana siitä paikasta, missä elämme? Kyllä teillä on osanne vastuunalaisuudesta, mutta jättäkäämme se nyt sivuun. Voitteko puolustaa sitä, että ette suuriakaan välittä Yhdysvaltoihin tulevien siirtolaisten kohtalosta? Ette voi, mutta nyt emme välitä siitäkään. Otetaan asia itsekkäältä kannalta: minä kehoitan teitä ajattelemaan tätä kysymystä, koska se koskee teidän omia tyttäriänne ja poikianne, vävyjänne ja lankojanne, sisarjanne, lemmittyjänne, omaa ruumistanne ja sielunne j. n. e."

Lukekaa Harhapoluilla niin osaksi edes käsitätte, mitä meidän porvareiden ylistämä yhteiskuntamme kasvattaa povellaan.

Ikää tuomitko yksin niitä onnettomia, jotka ovat vajonneet siveettömyyden leveälle tielle, vaan oppikaa tuomitsemaan myös yhteiskuntaa, joka nämä onnettomat pakottaa kadottamaan ihmisyytensä.

Kirjaa on saatavissa vain rajoitettu määrä, joten on paras kiiruhtaa tilauksia. Kirjoittakaa heti Toverin konttoriin ja kysykää kirja Harhapoluilla. Sen hinta on dollari viisikymmentä senttiä.

Vanhuksen kertomus

— Noin h—tin vähän raatoja nyt on taas! Viskaa se vastasyntynyt tuonne kärryille, ei se sieltä kompuroi, vaikka viskaatkin. Lyö kaikkia noiden silmille. Tämä oli valkoinen vartijain ammutervehdys Hennan luurankotehtaalla pari vuotta sitten, kertoi äsken Suomesta tullut äiti vanhus.

— Omin silmin näin, kun oli mies naulattu puuhun suurilla nauloilla ja puoluekortti mukaan kiinnitetty, kertoi hän.

Kamalaa oli katsella kun aseettomia miehiä, naisia ja vanhuksia asetettiin rivin ja ammuttiin. Kuulat sulloivat ne onnettomat muodottomiksi möhkäleiksi.

— Punaisetkin niin tekivät, kekeyttivät vähän väliä täällä olevat tikkäläiset porvarilehtien lukijat.

Ei, ei, kun valkoiset, sai vanhus vähän väliä huomauttaa kesken ker-

tomustaan. Onpa melkein kuin ihme, että tässä vielä seison ilmielävänä. Muistan kun saksalaisten pistimet olivat ojennettuna minunkin rintani kohti. Pakenimme tehtaaseen suojaan tykkien kuullta. Asuinrakennukset syttyivät palamaan pommittaessa saksalaisia, jotka olivat muka omaisuutta suojelemassa. Tehaan tornien kaatessa olimme pakotetut sieltäkin lähtemään keskellä kuulasadetta. Kiedon täkin korvini ja juoksin ruumiden yli kuullen vinkuessa pääni päällä. Sitteen pääsin erään talon kellariin, joka oli täynnä pakolaisia. Oltuamme siellä useita päiviä ja pommituksen vähän taottua, päätin lähteä tehtaalle katsomaan, jos voisin saada sieltä, mitä paetessani kotoa olin vienyt sinne suojaan. Eräs nuori tyttö lähti mukaan, jonka sulhanen oli ammuttu joku päivä sitten värään ilmiannon perusteella.

Olimme päässeet vähän matkaa, kun joku mies toveri tuli vastaan, joka kuiskasi tytölle: pakene pian, sinua etsitään surmattavaksi! Minä jatkoin matkaani, mutta en ehtinyt perille, kun joukko saksalaisia piiritti minun, pistimet ojennettuna rintani kohti. En ymmärtänyt, mitä he minulle puhuivat, mutta sen sanan kuulin, kun hän sanoi: Bolshevikki. Lähelästä asunnosta tuli avukseni eräs rouva Riipinen, joka osasi puhua ruotsia, jota joukossa ymmärrettiin. Hän selitti minulle, että ne tahtovat tietää minulta: minne meni se nuori tyttö, joka nähti minun seurassani? Jos en sano, saan maksaa sen hengellän. Sanoin, että en häntä tuntenut, enkä myöskään tiedä, minne hän on mennyt. Eivät päästäneet minua rauhaan. Sanoivat, että pääset vapaaksi, jos ilmoitat hänen olipaikkansa. Voittaakseni aikaa tytön pakenemisella, ilmoitin jonkun talon nimen toisella puolen Lahden kauppala. Silloin velivät he minut sinne rouva Riipisen kanssa oppaaksi. Talossa tehtiin niin tarkka tutkimus, että lattialaikkien nostettiin ylös. Tässä hakemisen innossa unohtivat vahdit meidät. Aikaa käytimme hyväksemme paetaksemme. Näissäni tuln eräseen Hovilla nimeiseen taloon, josta sain ostaa litran hapanta separaattori maltoa, 50 penniä litra. Annettiin samasta astiasta, josta siat söivät. Vaikka talollisilla ja porvareilla oli ruokaa, ei sitä annettu työläisille. Kauhea peto on Suomen porvari, sanoi vanhus.

Eivät he tyytyneet siihen, että rosvoivat elävät työläisuhrit, vaan he ryöstivät punasten haudatkin. Alussa kun punaiset hautasivat taistelussa kaatuneet uhrit kirstuihin, kalvettiin nämät haudat ja otettiin kirstut ja vietiin valkoisten sekä saksalaisten ruumille. Monet kirstut olivat punaisten veren tahrat, mutta rosvoille kelpasi kaikki. Oli sinuttu asia, kun täältä Amerikasta tuli vähän ruokatarvaa. Saimme vähän läskiä ja voim asemesta saimme kitalon sellaista valkeaa rasvaa, jota kerran kuussa annettiin korttien kanssa. (Laardia). Voi kun sekun tuntui hyvälle. Kerran kun ilmoitettiin ruokailun saapuneen, riensimme annos korttiemme kanssa rata-pihalle, jossa vanu tyhönnettiin. Vaunulasti oli jäkälää ja toisessa oli aseita, joita meille näytettiin. Sanoitiin, että tuosta —keleet saatte leipää. Monelta naiselta pääsi itku. Toiset tapaukset ovat sellaisia, että ei löydy sanoja kuvata niitä, sanoi kertoja.

Suomen työläiset pyysivät leipää ja oikeutta, mutta valheita ja parjauksia on heistä levitetty, rosvoina ja murhaajina pidetty. Ei ole ihme, jos vielä jotkut herkkäuskoliset porvareiden valheet ottavat toden kannalta. Mutta kerran heidänkin silmissä aukuenevat näkemään totuuden, lopetti vanhus. — Ellen